

SUOMEN HENKINEN ITSENÄISYYS

Pekka Ervastin esitelmä 6.12.1931

Kun Suomi ns. Suomen sodan jälkeen v. 1809 erotettiin emämaastaan Ruotsista, niinkuin silloin sanottiin, ja liitettiin Venäjän suureen ja mahtavaan valtakuntaan, niin silloin Suomi heti olisi voinut joutua suuren vallan sortamaksi, silloin heti olisivat hallitsijat ja muut mahtavat miehet Venäjällä voineet saada aikaan, että Suomen kansa olisi yhdistynyt Venäjän kansaan. He olisivat voineet pakottaa meidät oppimaan Venäjän kieltä, olisivat voineet pakottaa meidät samanlaisiksi kuin ihmiset Venäjällä. Mutta silloin hallitsi Venäjällä mies, joka oli periaatteiltaan ja elämältään jalo, ymmärtäväinen ja laajakatseinen, ja hän ymmärsi tämän Suomen liittymisen Venäjään sillä tavoin, että hän lausui nuo tunnetut sanat »Suomen kansa on koroitettava kansakuntien joukkoon.» Ei silloin vielä niin paljon puhuttu kansan itsenäisyydestä, ei silloin samalla tavalla kuin nyt ymmärretty kansallisuutta. Se oli silloin vasta alkanut ehkä Saksassa, ehkä Ranskassa, ehkä noissa toisissa suurissa sivistysmaissa, mutta ei kansallistunto vielä missään ollut päässyt sellaiseen kukkaan kuin se täällä Euroopassa pääsi viime vuosisadalla.

Viime vuosisata oli merkillinen siitä, että sen aikana Euroopan kaikki kansat nousivat kansallistuntoon, tuntoon siitä, että he ovat paras kansa ja sillä tavoin jotakin omintakeista, jotakin yksilöllistä. Kaikista vähimmin tuntui tuo herätys Venäjällä, mutta täällä Suomessa tiedämme, että kansallistunto heräsi voimakkaaksi, eläväksi ja valtavaksi. Siitä saimme kiittää erikoisesti Juhana Vilhelm Snellmania ja hänen työtään ja kaikkien hänen ystäviensä työtä ja kaikkia niitä kirjailijoita, runoilijoita, joita silloin elivät ja jotka tunsivat sisässään ja hengessään tuon kansallistunnon

elävän. Se oli viime vuosisadan ihmeellinen saavutus, että kansat tunsivat itsensä tietyksi kansaksi.

Täällä Suomessa oli ennen nukuttu ja nähty autuasta unta Ruotsin yhteydessä. Suomenkieli oli aivan syrjäisessä asemassa, ja meidän kansamme ei tiennyt mitään varsinaisesta isänmaastaan ja omasta kielestään, omasta sivistyksestä. Se oli jäänyt syrjään. Mutta viime vuosisadalla, kun keisari Aleksanteri I oli lausunut nuo merkilliset profeetalliset sanansa, saattoi Suomessa esiintyä sellaisia miehiä, jotka saattoivat herättää kansallistuntoa. Meidän ei pidä käsittää, että ainoastaan suomenkielinen kansanaines heräsi kansallistuntoon, vaan meidän on muistettava, että myöskin ruotsinkieliset heräsivät: Runeberg, Topelius. He tunsivat kaikki olevansa suomalaisia siinä merkityksessä, että he nyt muodostivat Suomen kansan. Ruotsalaiset ja suomalaiset alkoivat tuntea, että me nyt yhdessä muodostamme veljeskunnan. Meillä oli yhteinen vihollinen. Se liitti meidät yhteen.

Kulttuuri alkoi silloin heti muuttua. Se, mikä oli ollut vain ruotsinkielisten omaisuutta, alkoi tulla myös suomenkielisten omaksi. Tiedämme historiasta, kuinka ruotsinkieliset epäilivät sitä seikkaa, jota Snellman erikoisesti korosti ja ehdotti, että suomenkielelle olisi käännettävä eurooppalaista kirjallisuutta. Snellman uskoi, ja hänen kanssaan hyvin monet, että Suomen salomailla asuu kansa, joka voi tulla tietoiseksi omasta itsestään. Ihmeteltävän lyhyessä ajassa Suomen kansa nousi vuosisataisesta unestaan ja tuli tietoiseksi itsestään kansana. Se omaksui kulttuurin. Mutta sitten se ymmärsi myös, että tämä kansallistunto vaati itsenäisyyttä. Kansa, joka tulee elävästi tietoiseksi omasta itsestään kansana, vaatii kohtalolta tilaisuutta olla itsenäinen. Kaikki ihmiset alkoivat odottaa, koska tuo itsenäisyyden päivä koittaa. Oli kuin ihmiset olisivat tunteneet sisässään, että jossakin näkymättömissä, jossakin korkealla oli valmistumassa Suomen kansan itsenäisyys. Ei voi enää kulua vuosisatoja ja vuosituhansia, ennen kuin tämä kansa nousee toisten kansakuntien joukkoon Euroopan näyttämöllä itsenäisenä

kansana. Tämä oli uhkarohkea unelma toisten mielestä, koska me olimme niin suuren ja mahtavan vallan alaisia ja koska tuo valta alkoi meitä sortaa.

Mutta se, mikä oli tähdissä kirjoitettu, tapahtui. Se mikä valon välkkeenä oli välähtänyt monen mielessä, tapahtui. Suomi tuli itsenäiseksi kansaksi. Me olemme nyt yhtä mahtavia ja yhtäläisiä kuin muutkin valtakunnat maan päällä. Suomi on itsenäisten valtakuntien joukossa ja nyt tämä meidän itsenäisyytemme on asettanut meidän koetukselle. Sillä mikä on itsenäisyys?

Itsenäisyys on osaksi taloudellista itsenäisyyttä, sitä, että saamme itse järjestää asiamme. Meillä on kuitenkin yksi ääni kansojen joukossa. Me olemme huomanneet kuinka tämän itsenäisyytemme aikana on koeteltu meidän älyämme ja järkeämme, meidän sisäistä voimaamme, miehuuttamme ja ihmisyyttämme. Kuinka te nyt osaatte järjestää olonne, kuinka te nyt osaatte järjestää taloutenne, että tulette niin riippumattomiksi kuin kansat yleensä ovat? Emme vieläkään oikein täysin tunne seisovamme vakavalla pohjalla, niin ettei kukaan meitä voisi kaataa. Me tunnemme, että meillä on vielä paljon järjestettävää. Meidän älyämme pinnistetään ja meiltä kysytään kuinka nerokkaita me olemme. Sillä itsenäisyys ei pysähdy tähän taloudelliseen itsenäisyyteen. Itsenäisyys on jotakin muuta. Me ikäänkuin aavistamme sen.

Kun me katselemme muita kansoja, niin emme saa heiltä paljon neuvoa. Meistä tuntuu kuin ei olisi maailmassa sellaista kansaa, joka olisi itsenäinen korkeammassa merkityksessä, siinä merkityksessä kuin me sisässämme aavistamme, sillä eihän itsenäisyys ole vain sitä, että me tulemme toimeen tässä maailmassa, että me voimme taloudellisesti olla itsenäisiä. Kansan elämä ei siihen rajoitu. Sillä on kulttuuri, mutta se kulttuuri ei voi rajoittua siihen, että me voimme käyttää järkeämme. Se ei voi rajoittua siihen. Sentähden me kysyvästi katselemme toisia kansoja ympärillämme: missä on se kansa, joka löytää enemmän,

joka on noussut korkeammalle? – Onhan kansa kuin yksilö. Voidaanhan kansaa verrata yksilöön. Yksilöllinen ihminen herää kyllä tuntuun siitä, että hän on itsenäinen, että hän on minuutena olemassa. Nähtyään unta lapsena ja jonkin aikaa nuorukaisena, hän yhtäkkiä herää tietoiseksi siitä, että hän on minus ja että elämä jotakin häneltä odottaa. Sillä tavoin hän herää tuntuun itsestään. Hän oppii huomaamaan, että hänen on tultava itsenäiseksi. Ei siinä kylliksi, että hän syö ja nukkuu. Tämä itsenäisyys tulee hänen luoksensa ekonomisena vaikeutena. Hän ei tunne itseänsä itsenäiseksi, jos hän ei itse saa ponnistaa ja tehdä työtä. Ihmisen on opittava työtä tekemään, ponnistamaan taloudellisen toimeentulonsa puolesta. Vasta sitten, kun hän tulee taloudellisesti riippumattomaksi, vasta sitten ihminen tuntee itsensä itsenäiseksi. Kuka tahtoi olla riippuvainen toisesta? Mehän tahdomme tulle omillamme toimeen. Mehän tahtoisimme seistä omilla jaloillamme. Sehän on ainakin jokaisen miehen pyrkimys. Nykyaikana se on myös useitten naisten pyrkimys. Tuohan on aivan kuin probleema avioliitossakin, jossa ollaan vielä sängen vanhanaikaisella kannalla. Moni naimisissa oleva nainen tuntee, ettei hänen asemansa ole aivan niin kuin olla pitää. Olemme huomanneet, että hyvin moni nainen avioliitossa tuntee kuin kahleita ympärillään. Hän ei ole itsenäinen. Eikö hänkin saisi olla ekonomisesti itsenäinen, eikö hänkin saisi maailman taloudellisia asioita hallita? Se on naisten kysymys, ja sentähden meidän täytyy ajatella, että menemme eteenpäin sellaista aikaa kohti, jolloin tämäkin itsenäisyys on ratkaistu.

Mutta onko ihminen sitten itsenäinen, kun hän on taloudellisesti täysin riippumaton? Ei, ihminen ei tunne vielä olevansa itsenäinen siinä merkityksessä, jota hän tietämättään sisäisesti kaipaa. Jokainen ihminen tuntee myöskin, että on olemassa jokin toinen itsenäisyys. On olemassa henkinen itsenäisyys. Minkä tähden ihminen tuntee tämän? Sentähden, että ihmiselle on

alusta lähtien puhuttu henkisestä maailmasta, Jumalasta, ja ihmiset tuntevat, että Jumala on olemassa. Täytyy olla jotakin tämän olemassaolon takana. Täytyy olla jotakin sellaista, josta me olemme tulleet, joka on meidät luonut. Me nimitämme tuota tuntematonta Jumalaksi ja kaikki ihmiset ovat aina salaperäisesti tunteneet Jumalan olemassaolon. On yhdentekevää mitä sitten Jumalasta on ajateltu, kuinka ihmiset ovat järjessään ja ajatuksissaan kuvitelleet Jumalaa. Kuitenkin ihmiset ovat aina tunteneet, että Jumala voi ratkaista meidän itsenäisyytemme. Sitten on saavutettu oma persoonallinen suhde Jumalaan, sitten vasta me olemme itsenäisiä. Sentähden ihminen ei yksilönä saavuta rauhaa, ennenkuin hän etsii Jumalaa ja löytää Jumalan. Jokainen ihminen etsii eri tavoin, joko heikommin tai voimakkaammin, ja jokainen ihminen löytää ennemmin tai myöhemmin Jumalan. Ihminen etsii Jumalaa itsestään. Hänelle muodostuu Jumalaan persoonallinen suhde, ja hän alkaa tulla itsenäiseksi ja ymmärtää elämää. Hän ei ymmärrä elämää ainoastaan aineellisena, vaan hän ymmärtää, että elämä on jotakin syvempää ja korkeampaa. Hän ymmärtää, että elämällä on henkinen merkitys ja henkinen sisältö. Se on sitten yhdentekevää, millä tavoin ihmiset kuvaavat itselleen ja kuvittelevat ihmisen henkistä todellisuutta. Toiset ajattelevat, että henkinen elämä on siinä, että ihminen elää kuoleman jälkeen ja jää Jumalan yhteyteen. Toiset ajattelevat, että elämä on siinä, että ihmiset elävät hyvyudessa ja jaloudessa ja tulevat täydellisiksi. Toiset taas ajattelevat, että henkinen elämä on siinä, että ihmiset yhtyvät suureen todellisuuteen, joka on kaiken takana. Pääasia on, että jokainen ihminen tuntee henkisesti itsenäistyvänsä. Siinä määrin kuin ihminen pääsee johonkin suhteeseen henkeen, siihen todellisuuteen, joka on kaikkien ilmiöiden takana, siinä määrin hän henkisesti itsenäistyy ja ymmärtää omaa elämäänsä.

Kun ihminen ymmärtää omaa elämäänsä, niin hän myös käsittää syntyneensä tähän maailmaan tiettyä tarkoitusta varten. Jotakin varten hän on täällä. Ikuista tarkoitusta varten joka

tapauksessa. Se ei rajoitu näkyvään muotoon. Täällä ihminen vanhenee, mutta henkisessä elämässä hän tuntee ikäänkuin nuortuvansa ja tulevansa voimakkaammaksi, viisaammaksi ja kokeneemmaksi.

Niinkuin ihmisen henkinen itsenäisyys on jokin korkeampi itsenäisyyden aste, joka on välttämätön seuraus taloudellisesta itsenäisyydestä, niin on myös kansojen itsenäisyys. Kaikkia kansoja kutsuu henkinen itsenäisyys. Kansat eivät ole vielä saavuttaneet itsenäisyyden loppumäärää, vaikka ovat saavuttaneet taloudellisen itsenäisyyden, niin että voivat vapaasti järjestää omia asioitaan ja suhteitaan toisiin kansoihin. Ei ole kansa silloin vielä saavuttanut henkistä itsenäisyyttä. Kansojen edessä on olemassa henkinen itsenäisyys, joka kutsuu ja houkuttelee. Mikä on tämä henkinen itsenäisyys? Se on se, että kansat kansoina pääsevät suhteeseen Jumalaan, aivan kuin ihmisen täytyy tulla suhteeseen Jumalaan, todellisuuteen. Ei riitä se, että kaikkia yksilöitä elähyttää kansallistunto, että me tahdomme elää ja kuolla ulkonaisen itsenäisyyden puolesta. Ei se riitä. Kansan syvimmissä kerroksissa näkevät untaan ne kansan yksilöt, jotka tietävät ja aavistavat, että silloin vasta kansa saavuttaa henkisen itsenäisyyden, kun sen suhde todellisuuteen, elämän näkymättömän puoleen, itse elämään tulee eläväksi.

Tämä tapahtuu sillä tavoin, että kansan yksilöt tuntevat yhdessä, että heillä on jokin tehtävä maailmassa, yhteinen tehtävä. Se tekee kansat itsenäisiksi. Suomen kansa tulee henkisesti itsenäiseksi niin pian kuin yksilöt heräävät siihen tuntoon, että heillä on yhteinen tehtävä maailmassa. Me elämme tässä maailmassa Suomen kansana sitä varten, että me toisimme jotakin tiettyä sisäisestä maailmasta näkyviin tähän näkyvään maailmaan. Jokaisen ihmisyksilön korkein kutsumus on tulla auttajaksi. Mikä on jokaisen kansan kutsumus? Ei riitä se, että me Suomen kansana olemme saavuttaneet ulkonaisen itsenäisyyden. Meidän täytyy myös saavuttaa henkinen itsenäisyys siinä mielessä, että ymmärrämme yhteisen tehtävämme elämän

näyttämöllä. Meillä on jokin tehtävä, sanokaamme, täällä Euroopassa, jokin henkinen tehtävä. Ei se tehtävä, joka Jumalan kädestä tulee, ole ulkonaisessa maailmassa sotimista ja valloittamista. Sen me saamme alemmilta olennoilta. Se tehtävä, jonka me saamme henkimaailmasta, on korkeampi ja siveellinen laadultaan. Sentähden kuuluu kuin kutsu kansoille nousta täydellisyyteen, kehoitus suorittaa Messias-tehtävänsä maailmassa. Jokaisella kansalla on tavallaan oma Messias-tehtävänsä. Niinkuin jokainen yksilö on kutsuttu vapahtajaksi ja auttajaksi, niin on myös jokainen kansa kutsuttu Messiaaksi, auttajaksi, toisten kansojen vapahtajaksi.

Tällaista kansaa ei vielä ole ollut maan päällä. Mutta kansat elävät historiallisesti sitä varten. Missä on se kansa, joka ensimmäisenä voisi tulla Messiaaksi kansojen keskelle? Onko se Suomen kansa? Voisiko Suomen kansa tulla tietoisesti korkeasta tehtävästään? Voisiko Suomen kansa koko sydäimestään tahtoa, että se voisi kirkastaa jumalallista totuutta, että se voisi tuoda Jumalan valtakunnan maanpäälle omalla tavallaan? Mutta sellaisella tavalla, että siitä tulisi apua toisille. Jokainen kansa, joka saavuttaa ulkonaisen itsenäisyyden, asetetaan tämän kysymyksen eteen. Voisitko sinä tulla kansojen auttajaksi? Silloin sinun elämäsi saavuttaa ikuisia arvoja, ikuisia mahdollisuuksia. Jollei, täytyy sinun lopulta kuolla, niinkuin kaikki kansat kuolevat. Se on se kysymys, jonka elämä asettaa meidänkin eteemme Suomen kansana ja meidän tulee itse vastata tuohon kysymykseen.